

Kuluttajat kaupassa - lintuperspektiivi

Tutkimusjohtaja Tuulia Hakola

31.5.2023 Asiantuntijakuuleminen/kaupan tulevaisuusselonteon työryhmät 21.9. ja 24.9.2020

Kuluttajan käyttäytyminen

- Kuluttajakysyntään vaikuttavat mieltymykset, tulot ja varallisuus, hinnat
- Mitä ”enemmän” kulutusta, sen suurempi hyvinvointi
 - Mieltymykset/arvot voivat muuttaa tätä asetelmaa, esimerkiksi ilmastonsuojelu
- Kuluttaja maksimoi hyvinvointiaan annetulla budjettirajoitteella
 - kuluttaja voi tehdä itselleen epäedullisia päätöksiä, tai kuluttaja voi olla päätöksissään muuten epärationaalinen (behavioural economics)
 - tehdyt valinnat vaikuttavat seuraaviin valintoihin.
 - tappiot painaa vaakakupissa enemmän.
 - kustannus huomenna on aina pienempi (itsekurin puute).

Miksi laissez-faire ei paras järjestelmä?

- ▶ Markkinarakenne on tehokas ellei
 - Toimijoilla ole liikaa markkinavoimaa (liian vähän toimijoita, entry/exit vaikeaa)
 - Kyseessä ole julkishyödyke (vapaamatkustaja, ulkoisvaikutukset)
 - Informaatiossa ole puutteita
 - epätäydellistä, johtaa harhaan, liian mutkikasta tai sitä on liikaa
 - informaatio on osittain epäsymmetristä (kuluttaja usein tietää vähemmän kuin tuottaja)
 - kuluttajaa halutaan joskus suojata myös itseltään – varsinkin jos itselleen vahingollisilla päätöksillä on ”ulkoisvaikutuksia” muihin

Instrumentteja markkinapuutteen korjaamiseen

- Kuluttajainformaatio (tuotteista, oikeuksista), yritysinformaatio (ohjeistusta, toiveita itsesääntelylle)
- Kuluttajansuojalaki
 - Rajoituksia sopimiseen, markkinointiin, vaatimuksia informaatiolle
- Päästövero, valmistevero (arvonlisäveron porrastus)
- Tuet
- ”lupa” ostamiseen tai myymiseen (esimerkiksi reseptilääkkeet, räjähteet, alkoholi)

Mikä tekee kaupasta erityisen?

- › Kuluttajapäätökset suurimmaksi osaksi (ainoastaan) kaupan alalla
- › kauppakentän moninaisuus
- › kaupan eri portaat vertikaalisessa arvoketjussa
 - Vähittäismyynti suoraan kuluttajalle, mutta laajempi markkinarakenne ja rakenteen toimivuus vaikuttaa kuluttajaan
- › kotimaiset vs. ulkomaiset toimijat

Minkälaisia muutosvirtauksia?

- › toimijoilla todennäköisesti paras käsitys siitä, miten kuluttajien mieltymykset kehittyvät
 - toimijoiden olemassa-olo riippuu tästä; viranomaisen parhaimmillaan, jos sääntelyn kehittäminen on ennakoivaa mahdollistamista ja rajojen asettamista
- › digitalisaatio
 - entistä suurempi aika ja paikka –riippumattomuus
 - Hintadiskriminaatio mahdollistuu entisestään
 - Datat arvo
- › huoli ilmastonmuutoksesta ja muita ”omatunnon asioita”
- › pandemian kaltaiset tilanteet, jotka rajoittavat perustoimintoja
 - Rajoitukset osuvat kenttään eri tavoin
 - Interaktio digitaalisuuden kanssa
 - Kuluttajaluottamus ja sen kehitys
- › kehittyvän tuotannon mahdollistama yksilöiminen
- › rajat ylittävä kauppa

Kiitos!